

El baró rampant

Italo Calvino

Educació

62

ITALO CALVINO

El baró rampant

Estudi preliminar, propostes de treball
i comentaris de text a cura
de Carme Arenas

educaula**62**

Educaula62
Collecció Educació 62

Collecció dirigida per Carme Arenas

© The Estate of Italo Calvino, 2002
© de la traducció: Xavier Lloveras Puchercós, 2000
© de l'estudi preliminar, les propostes de treball
i els comentaris de text: Carme Arenas, 2017
© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,
Educaula62

Primera edició: novembre del 2017

www.educaula62.cat
educacio@educaula62.cat

Fotocomposició: Moelmo, s.c.p.

Impressió: Liberdúplex

DIPÒSIT LEGAL: B. 12.492-2017

ISBN: 978-84-15954-42-2

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei.

Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra

(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

TAULA

ESTUDI PRELIMINAR

<i>Italo Calvino</i>	11
<i>El baró rampant</i>	23
L'argument	23
Els personatges	26
La llengua	31
El punt de vista i el temps	32
Valoració	33

EL BARÓ RAMPANT

<i>Novella</i>	37
----------------	----

PROPOSTES DE TREBALL

I MATERIALS COMPLEMENTARIS

<i>Propostes de treball</i>	367
Activitats per fer abans de la lectura	367
Activitats per fer durant la lectura	368

Activitats per fer després de la lectura	368
<i>Temes de debat i activitats recomanades</i>	373
<i>Textos complementaris</i>	375
<i>Bibliografia</i>	379
<i>Recursos en línia</i>	381

I

Va ser el 15 de juny del 1767 que Cosimo Piovasco di Rondò, el meu germà, va seure per darrera vegada entre nosaltres. Ho recordo com si fos avui. Érem al menjador de la nostra villa d'Ombrosa, les finestres emmarcaven les branques espesses de la gran aulina del parc. Era migdia, i la nostra família, seguint una vella tradició, seia a taula en aquella hora, encara que entre els nobles ja s'havia escampat la moda, arribada de la poc matinera Cort de França, de posar-se a dinar a primera hora de la tarda. Recordo que feia vent de mar i que es movien les fulles. Cosimo va dir: «He dit que no i no en vull!» i va apartar el plat de cargols. Mai no s'havia vist una desobediència tan greu.

Al cap de taula hi havia el baró Arminio Piovasco di Rondò, el nostre pare, amb la llarga perruca a la Lluís XIV damunt les orelles, passada de moda com tantes coses seves. Entre jo i el meu germà hi seia l'abat Fauchelafleur, almoïner de la família i preceptor nostre. Al davant hi teníem la generala Corradina di Rondò, la nostra mare, i la nostra germana Battista, monja domèstica. A l'altre cap de taula, enfront del nostre pare, hi seia, vestit a la turca, el cavaller advo-

cat Enea Silvio Carrega, administrador i encarregat de la hidràulica de les nostres propietats, i oncle natural nostre, ja que era germà il·legítim del pare.

Feia pocs mesos, quan Cosimo havia fet dotze anys i jo vuit, ens havien admès a la mateixa taula que els nostres pares; o sigui que jo m'havia beneficiat de la mateixa promoció del meu germà abans d'hora, perquè no em van voler deixar a part menjant tot sol. Dic beneficiat per dir alguna cosa: la veritat és que tant per a Cosimo com per a mi s'havia acabat la bona vida, i enyoràvem els dinars a la nostra cambreta, tots dos sols amb l'abat Fauchelafleur. L'abat era un vellet sec i arrugat, que tenia fama de jansenista, i que de fet havia fugit del Delfinat, la seva terra natal, per escapar-se d'un procés de la Inquisició. Però el caràcter rigorós que tothom acostumava a lloar-li, la severitat interior que s'imposava a ell mateix i als altres, cedièn contínuament a una vocació fonamental per la indiferència i el deixar estar, com si les seves llargues meditacions amb els ulls clavats en el buit només haguessin fet cap a un gran avorriment i desgana, i en cada problema, per petit que fos, només hi veiés la marca d'una fatalitat a la qual no valia la pena oposar-se. Els nostres àpats en companyia de l'abat començaven després de llargues oracions, amb moviments de cullera ordenats, rituals, silenciosos, i ai de qui aixecava els ulls del plat o feia el xarrup més lleu tot bevent el brou; però al final de la sopa l'abat ja estava cansat, avorrit, mirava al buit, feia petar la llengua a cada glop de vi, com si només aconseguissin arribar-li les sensacions més superficials i caduques; al plat fort ja

podíem posar-nos a menjar amb les mans, i acabàvem l'apat tirant-nos cors de pera, mentre l'abat deixava anar de tant en tant un dels seus mandrosos «Ohhh *bien!*... Ohhhh *alors!*».

Ara, en canvi, asseguts a taula amb la família, agafaven cos els rancors familiars, capítol trist de la infància. El nostre pare, la nostra mare sempre allí davant, l'ús dels coberts per al pollastre, i estigues dret, i treu els colzes de taula, un no parar!, i a més l'antipàtica de la nostra germana Battista. Va començar un seguit d'escriadassades, d'atabalaments, de càstigs, de tosuderies, fins al dia en què Cosimo no va voler els cargols i va decidir separar la seva sort de la nostra.

D'aquell acumular-se de ressentiments familiars només me'n vaig adonar més endavant: llavors tenia vuit anys, tot em semblava un joc, la guerra que fèiem els nens contra els grans era la mateixa de tots els nens i no entenia que l'obstinació que hi posava el meu germà amagava una cosa més profunda.

El nostre pare, el baró, era un home pesat, això sí, però no pas dolent: pesat perquè la seva vida estava dominada per pensaments desafinats, com passa sovint a les èpoques de canvi. A molts, l'agitació dels temps els comunica una necessitat d'agitar-se ells també, però tot al contrari, fora de camí: així el nostre pare, amb tot el que bullia llavors a l'olla, tenia pretensions al títol de duc d'Ombrosa, i no parava de pensar en genealogies i successions i rivalitats i aliances amb els potentats de prop i de lluny.

Per això a casa nostra es vivia sempre com si fóssim a l'assaig general d'una invitació a la Cort, no sé

pas si a la de l'emperadriu d'Àustria, del rei Lluís, o potser a la dels muntanyesos de Torí. Si servien un gall dindi, el nostre pare ens sotjava per veure si el trinxàvem i descarnàvem segons totes les regles reials, i l'abat amb prou feines en tastava perquè no l'agafessin cometent una falta, ell que havia de fer de segon del nostre pare en els seus retrets. A més, havíem descobert la falsedat de fons del cavaller advocat Carrega: feia desaparèixer cuixes senceres sota les faldes de la seva samarra turca per menjar-se-les més tard a queixalades, tal com li agradava, amagat a la vinya; i hauríem jurat (encara que mai no havíem aconseguit enxampar-lo quan ho feia, de tan àgils que eren els seus moviments) que venia a taula amb una butxaca plena d'ossets ja descarnats per deixar-los al plat en lloc dels quarts de gall dindi que feia desaparèixer tots sencers. La nostra mare, la generala, no comptava, perquè feia servir brusques maneres militars fins i tot per servir-se a taula —«*So! Noch ein wenig! Gut!*»— i ningú no hi trobava res a dir; però amb nosaltres volia mantenir, si no l'etiqueta, sí la disciplina, i servia de reforç al baró amb les seves ordres de plaça d'armes: «*Sitz' rubig!*». I eixuga't els morros! L'única que s'hi trobava a gust era Battista, la monja de casa, que descarnava pollastres amb un acarnissament minuciós, fibra per fibra, amb uns ganivetets esmolats que només tenia ella, una mena de llancetes de cirurgià. El baró, que l'hauria d'haver pres com a exemple, no gosava mirar-la, perquè, amb aquells ulls desorbitats sota les ales de la còfia emmidonada i les dents serrades a la groga careta de ratolí, fins i tot a ell li feia por. Amb

tot plegat es pot entendre que fos a taula el lloc on sortissin a la llum tots els antagonismes, les incompatibilitats entre nosaltres, i també totes les nostres follies i hipocresies; i que fos precisament a taula on es determinés la rebel·lió de Cosimo. Per això m'esplaiava explicant-ho, ja que podeu estar ben segurs que no en tornarem a trobar cap, de taula parada, a la vida del meu germà.

També era l'únic lloc on ens trobàvem amb els grans. La resta del dia la nostra mare estava retirada a les seves habitacions fent puntes i brodats i serrells, perquè la veritat és que la generala només se sabia dedicar a aquestes feines tradicionalment femenines i només en elles hi desfogava la seva passió guerrera. Eren puntes i brodats que solien representar mapes geogràfics; estesos damunt coixins o tapissos, la nostra mare els puntejava d'agulles i banderetes, marcant els plans de batalla de les guerres de Successió, que coneixia fil per randa. O bé brodava canons, amb les diverses trajectòries que sortien de la boca de foc, i les forques de tir, i els angles de projecció, perquè era molt entesa en balística, i a més tenia a disposició tota la biblioteca del seu pare, el general, amb tractats d'art militar i taules de tir i atlas. La nostra mare era una von Kurtewitz, Konradine, filla del general Konrad von Kurtewitz, que vint anys enrere havia ocupat les nostres terres al capdavant de les tropes de Maria Teresa d'Àustria. Òrfena de mare, el general la duia amb ell al campament; no tenia res de novel·lesc, això, ja que viatjaven ben equipats, s'allotjaven en els millors castells, amb un estol de criades, i ella es passava el dia

fent puntes al coixí; les coses que es diuen, que també ella anava a la batalla, a cavall, només són llegendes; sempre havia estat una doneta de pell rosada i de nas arromangat, tal com la recordem nosaltres, però li havia quedat la passió militar paterna, potser com a protesta contra el marit.

El nostre pare era un dels pocs nobles dels nostres territoris que en aquella guerra s'havien alineat amb les tropes imperials: havia acollit amb els braços oberts el general von Kurtewitz al seu feu, havia posat els seus homes a disposició del general, i per demostrar millor la seva adhesió a la causa imperial s'havia casat amb Konradine, tot això sempre amb l'esperança del ducat, però també llavors li va sortir malament, com sempre, perquè les tropes imperials van abandonar aviat i els genovesos el van carregar d'impostos. Això sí, hi havia guanyat una dona trempada, la generala, tal com la van anomenar després de la mort del seu pare a l'expedició de Provença, i Maria Teresa li va enviar un collar d'or en un coixí de damasc; una dona amb qui es va entendre gairebé sempre, encara que ella, criada als campaments militars, només somiava exèrcits i batalles i li retreia que només fos un intrigant amb mala sort.

En el fons, tots dos s'havien quedat als temps de les guerres de Successió, ella amb el cap ple de canons, ell d'arbres genealògics; ella somiant per a nosaltres, els fillets, un grau en un exèrcit, fos quin fos, ell en canvi veient-nos casats amb alguna gran duquessa electora de l'Imperi... Tot i això, van ser uns bons pares, però tan distrets que tots dos ens vam poder fer

grans gairebé abandonats a nosaltres mateixos. ¿Va ser un mal o un bé? ¿Qui ho podria dir? Encara que la vida de Cosimo va ser tan poc corrent i la meua tan ordenada i senzilla, vam passar la infantesa plegats, indiferents tots dos als deficiències dels adults, buscant camins diferents dels que havia fressat la gent.

Ens enfilàvem als arbres (aquests primers jocs innocents es carreguen, ara, en el meu record, amb una llum d'iniciació, de presagi; ¿qui hi pensava, però, llavors?), remuntàvem els torrents saltant d'una pedra a l'altra, exploràvem coves arran de mar, baixàvem lliscant les balustrades de marbre de les escalinates de la villa. Va ser en una d'aquestes baixades que va tenir l'origen una de les raons més greus de topada de Cosimo amb els pares, perquè el van castigar, segons ell injustament, i des de llavors va covar una rancúnia contra la família (¿o la societat? ¿o el món en general?) que es va expressar més endavant en la seva decisió del 15 de juny.

La veritat és que ens havien avisat que no baixéssim lliscant per la balustrada de marbre, no pas perquè no ens trenquéssim una cama o un braç, cosa que mai no va amoïnar els nostres pares i va ser per això —em sembla— que mai no ens vam trencar res; sinó perquè, com que creixíem i guanyàvem pes, podíem fer caure les estàtues d'avantpassats que el nostre pare havia fet posar damunt les petites pilastres terminals de les balustrades a cada tram d'escala. La veritat és que Cosimo ja havia fet caure un rebesavi bisbe, amb mitra i tot; l'havien castigat, i des de llavors havia après a frenar un moment abans d'arribar al final de la rampa

i a saltar precisament quan faltava un no res per topar amb l'estàtua. Jo també en vaig aprendre, perquè el seguia en tot, però jo, sempre més modest i prudent, saltava a mitja rampa, o bé lliscava a trossets, amb frenades contínues. Un dia, ell baixava per la balustrada com una fletxa, ¿i qui pujava per les escales? L'abat Fauchelafleur, que mandrejava amb el breviari obert al davant, però amb la mirada clavada al buit com una gallina. Si hagués estat mig adormit, com li solia passar! Però no, estava en un d'aquells moments que li agafaven de tant en tant d'extrema atenció i aprensió davant totes les coses. Veu Cosimo, pensa: balustrada, estàtua, ara hi topa, ara també m'escridassen a mi (perquè a cada entremaliadura nostra també l'escridassaven a ell, que no ens sabia vigilar), i es llança damunt la balustrada per parar el meu germà. Cosimo topa contra l'abat, l'arrossega balustrada avall (era un vellet tot pell i os), no pot frenar, peta amb un impuls doble contra l'estàtua del nostre avantpassat Cacciaguerra Piovasco, croat a Terra Santa, i es precipiten tots al peu de l'escala: el croat fet a miques (era de guix), l'abat i ell. Hi va haver renys sense fi, cops de fuet, deures, reclusions a pa i sopa freda. I Cosimo, que se sentia innocent perquè la culpa no havia estat d'ell sinó de l'abat, va sortir amb aquella invectiva ferotge: «Tant se me'n fot, a mi, dels vostres avantpassats, senyor pare!», que ja anunciava la seva vocació de rebel.

En el fons, la nostra germana era igual. Ella també, encara que l'aïllament en què vivia li havia estat imposat pel nostre pare, després de la història del mar-

queset de la Mela, havia estat sempre d'ànim rebel i solitari. Mai no es va arribar a saber què havia passat, aquella vegada, amb el marqueset. Fill d'una família enemiga nostra, ¿com s'havia ficat dins de casa? ¿I per què? Per seduir, o més aviat per forçar, la nostra germana, es va dir al llarg litigi que hi va haver entre les famílies. La veritat és que mai no ens vam arribar a imaginar aquell talòs pigallat com un seductor, i encara menys amb la nostra germana, molt més forta que ell, i famosa per fer polsos fins i tot amb els mossos d'estable. I ben mirat: ¿per què va cridar, ell? ¿I com és que els criats que hi van anar corrents, al costat del nostre pare, el van trobar amb les calces a parracs, tament estripades per les urpes d'una tigressa? Els de la Mela mai no van admetre que el seu fill hagués atemptat contra l'honor de Battista ni van consentir al matrimoni. Així, la nostra germana va quedar sepultada a casa, vestida amb els hàbits de monja encara que no havia fet els vots ni tan sols de terciària, atesa la seva vocació dubtosa.

El seu esperit trist s'expressava sobretot en la cuina. Era boníssima a la cuina perquè no li faltaven ni la diligència ni la fantasia, dots principals de tota cuinera, però on ella posava les mans mai no se sabia quina sorpresa podia arribar a taula: una vegada havia preparat unes torradetes de paté, la veritat és que molt fines, de fetge de ratolí, i només ens ho havia dit després d'haver-les menjat i d'haver-les trobat bones; per no parlar de les potes de llagosta de camp, les del darrere, dures i dentades, servides en forma de mosaic damunt d'un pastís; i les cues de porc rostides com si

fossin rosquilles; i la vegada que va fer coure un porc espí sencer, amb totes les espines, aneu a saber per què, segur que només per impressionar-nos quan es va aixecar la tapadora, perquè ni ella, que sempre menjava qualsevol mena de cosa que hagués preparat, el va voler tastar, encara que era un cadell de porc espí, rosa, i segurament tendre. De fet, bona part d'aquesta cuina horrible que feia es basava només en la imatge més que no pas en el plaer de fer-nos tastar al seu costat menges de sabors torbadors. Eren, els plats que feia Battista, obres de finíssima orfebreria animal o vegetal: caps de coliflor amb orelles de llebre posades damunt un collet de pèl de llebre; o un cap de porc amb una llagosta vermella que li sortia de la boca, com si fes un llengot, i a les pinces de la llagosta hi havia la llengua del garrí com si l'hi hagués arrabassat. I després els cargols: havia aconseguit decapitar no sé quants cargols, i els caps, aquells caps de cavallets tan tous, els havia enfilat, em sembla que amb un escuradents, cadascun damunt d'un bunyol, i semblaven, tal com havien arribat a taula, un esbart de petitíssims cignes. I encara més que la vista d'aquelles llaminadures feia impressió pensar en l'acarnissament minuciós que Battista hi havia hagut de posar per preparar-los, imaginar-ne les mans primes mentre desmembraven el petit cos dels animals.

La manera que els cargols excitaven la fantasia macabra de la nostra germana ens va empènyer, al meu germà i a mi, a una rebel·lió, que era alhora de solidaritat amb les pobres bèsties turmentades, de fàstic pel gust dels cargols cuits i d'intransigència davant de tot

i de tothom, tan forta que no cal estranyar-se que fos a partir d'allí que Cosimo madurés el seu gest i el que en va seguir.

Haviem bastit un pla. Quan el cavaller advocat portava a casa un cistell ple de cargols comestibles, els posaven al rebost en un barril, perquè dejunessin, menjant només segó, i es purguessin. Si s'apartava la tapa de taulons del barril, apareixia una mena d'infern, on els cargols s'enfilaven cap amunt per les dogues amb una lentitud que ja era un presagi d'agonia, entre deixalles de segó, estries d'opaca bava agrumollada i cargolers excrements acolorits, record del bon temps a l'aire lliure i de les herbes. Alguns estaven totalment fora de la closca, amb el cap estirat i les banyes obertes, alguns tot cargolats en ells mateixos, traient només unes antenes malfiades; d'altres fent rotllana com les dones xafarderes, d'altres adormits i tancats, d'altres morts amb la closca girada. Per salvar-los de la trobada amb la sinistra cuinera, i per salvar-nos dels seus requisits, vam obrir un forat al fons del barril, i des d'allí vam traçar, amb brins d'herba aixafats i mel, un camí com més amagat millor, darrere les bótes i els estris del rebost, per atreure els cargols cap a la via de la fuga, fins a una finestreta que donava a un parterre abandonat i embardissat.

L'endemà, quan vam baixar al rebost a comprovar els efectes del nostre pla, i vam inspeccionar sota la llum d'una espelma els murs i els corredors, «Un aquí!... I un altre allí!... I mira aquell on ha arribat!», una filera de cargols a intervals no gaire llargs recorria el paviment i els murs des del barril fins a la fines-

treta, seguint el nostre rastre. «De pressa, cargolets! Afanyeu-vos, fugiu!», no ens podíem estar de dir-los, veient com les bestioles anaven xino-xano, no pas sense desviar-se en marrades inútils per les parets aspres del rebost, atretes per solatges ocasionals i floridures i redols de calç; però el rebost era fosc, ple, accidentat: esperàvem que no els poguéssim descobrir ningú, que tots tinguessin temps d'escapar-se.

Però resulta que aquella ànima en pena de la nostra germana Battista recorria de nit tota la casa a la cacera de ratolins, sostenint un canelobre, i amb l'escopeta sota el braç. Va anar al rebost, aquella nit, i la claror del canelobre va il·luminar un caragol extraviat al sostre, amb el deixant de bava platejada. Va ressonar un tret. Tots vam saltar dins del llit, però de seguida vam tornar a enfonsar el cap als coixins, acostumats com estàvem a les caceres nocturnes de la monja de casa. Però Battista, un cop destruït el cargol i després de fer caure un tros d'arrebossat amb aquella escopetada irracional, va començar a cridar amb la seva veu d'espinguet: «Ajuda! Que s'escapen tots! Ajuda!». Els criats hi van córrer mig despullats, el nostre pare armat amb un sabre, l'abat sense perruca, i el cavaller advocat, abans de saber què passava, per por de maldecaps va fugir als camps i se'n va anar a dormir en una pallissa.

A la claror de les torxes tots es van posar a perseguir els cargols pel rebost, encara que ningú no en tingués ganes, però és que ja estaven desvetllats i no volien admetre, per l'amor propi de sempre, que els havien molestat per no res. Van descobrir el forat al bar-

ril i de seguida van deduir que havíem estat nosaltres. El nostre pare ens va venir a treure del llit, amb el fuet del cotxer. Vam acabar coberts d'estries violàcies a l'esquena, les natges i les cames, tancats a la cambreta diminuta que ens feia de presó.

Ens hi van tenir tres dies, a pa, aigua, amanida, coma de bou i sopa freda (que, per sort, ens agradava). Llavors, al primer àpat en família, com si no hagués passat res, tothom al seu lloc, aquell migdia del 15 de juny: ¿i què havia preparat la nostra germana Battista, encarregada de cuina? Sopa de cargols i cargols de primer plat. Cosimo no en va voler tocar ni una closca. «Mengeu o us torno a tancar ara mateix a la cambreta!». Jo vaig cedir, i vaig començar a empassar-me aquells mol·luscos. (Va ser una covardia, per part meva, i vaig fer que el meu germà se sentís més sol, de manera que en el seu acte de deixar-nos hi havia també una protesta contra mi, que l'havia decebut; però només tenia vuit anys, jo, i ben mirat, ¿com es pot comparar la meva força de voluntat, o la que podia tenir de petit, amb l'obstinació sobrehumana que va marcar la vida del meu germà?)

—¿Què, doncs? —va dir el nostre pare a Cosimo.

—No i no! —va fer Cosimo, i va apartar el plat.

—Fora d'aquesta taula!

Però Cosimo ja ens havia donat l'esquena a tots i sortia de la sala.

—¿On vas?

El vàiem per la porta de vidre mentre agafava, al vestíbul, el seu tricorn i el seu espasí.

—Ja m'ho sé jo!

Va córrer cap al jardí.

Al cap de poc, des de les finestres, el vam veure com s'enfilava per l'aulina. Anava molt ben vestit i arreglat, tal com el nostre pare volia que vingués a taula, a pesar dels seus dotze anys: cabells empolvorats amb un llaç a la cua, tricorn, corbatí de randes, frac verd amb faldons, calces de color malva, espasí, i polaines de pell blanca altes fins a mitja cuixa, única concessió a una manera de vestir més acordada a la nostra vida campestre. (Jo, com que només tenia vuit anys, estava exempt d'empolvorar-me els cabells, fora de les ocasions de gala, i de l'espasí, que en canvi m'hauria agradat molt portar.) Així s'enfilava per l'arbre nuós, movent braços i cames per les branques amb la seguretat i la rapidesa que li venien de la llarga pràctica que havíem fet junts.

Ja he dit que ens hi passàvem hores i hores, damunt dels arbres, i no pas per motius utilitaris com fan tants nens, que només s'hi enfilen per abastar fruita o nius d'ocell, sinó pel plaer de superar bonys difícils del tronc i forcalls, i arribar tan amunt com fos possible, i trobar llocs bonics on aturar-nos a mirar el món de baix, a fer bromes i dir coses als qui passaven per sota. Per això vaig trobar natural que la primera pensada de Cosimo, en aquell injust acarnissament contra ell, hagués estat enfilarse a l'aulina, arbre que ens era familiar, i que, allargant les branques a l'alçada de les finestres de la sala, imposava la seva actitud desdenyosa i ofesa a la vista de tota la família.

—*Vorsicht! Vorsicht!* Ara caurà, pobret! —va exclamar plena d'ànsia la nostra mare, que hauria estat con-

tenta de veure'ns sota les canonades, però que per ara s'amoïnava per tots els nostres jocs.

Cosimo va pujar fins a l'enforcadura d'una branca molt grossa on podia estar còmode, i s'hi va asseure, encamellat, amb els braços plegats i les mans sota les aixelles, el cap ensorrat a les espatlles, el tricorn encastat al front.

El nostre pare es va abocar a l'ampit.

—Quan et cansis d'estar aquí, ja canviaràs d'idea!
—li va cridar.

—No canviaré mai d'idea —va fer el meu germà, de la branca estant.

—Ja t'arreglaré jo, de seguida que baixis!

—I jo no baixaré mai més!

I va mantenir la paraula.